

ΔΕΝ ΘΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΣΕ ΝΕΚΡΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

για την επίθεση στους δημόσιους χώρους,
τις καταλήψεις, τη ζωή μας

Τα τελευταία χρόνια, η αίσθηση αποκλεισμού από την πόλη, το κέντρο και το δημόσιο χώρο όλο και εντείνεται, καθώς συντελείται μια συνολική επίθεση από το κράτος και το ιδιωτικό κεφάλαιο. Για την καθεμία και τον καθένα μας, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, οι δυσκολίες μόνο πληθαίνουν και τα περιθώρια στενεύουν, όσον αφορά κομβικές πτυχές της καθημερινότητάς μας, όπως η στέγαση, η μετακίνηση και η κοινωνική αναπαραγωγή. Τα ενοίκια ανεβαίνουν και ταυτόχρονα οι απαιτήσεις μας γύρω από το τι καθιστά ένα σπίτι βιώσιμο και αξιοπρεπές συναντούν όλο και περισσότερους συμβιβασμούς και εκπτώσεις. Οι καθημερινές μας μετακινήσεις γίνονται όλο και πιο δύσκολες, με τα ΜΜΜ να υποβαθμίζονται διαρκώς και την δυνατότητα συντήρησης προσωπικού μέσου μετακίνησης να αγγίζει πλέον τα όρια της πολυτέλειας και να οδηγεί στην περικοπή άλλων αναγκαίων εξόδων. Ταυτόχρονα, ερχόμαστε αντιμέτωπες με την εμπορευματοποίηση και τουριστικοποίηση των γειτονιών μας, με τους ελάχιστους δημόσιους χώρους που έχουν απομείνει να περιφράσσονται και να παραδίδονται στο κεφάλαιο, και τους χώρους συνάντησης και ζύμωσης -κοινωνικά κέντρα και καταλήψεις- να απειλούνται με σβήσιμο από το χάρτη.

Η ΠΟΛΗ ΓΕΜΙΣΕ ΦΡΑΧΤΕΣ, ΛΑΜΑΡΙΝΕΣ, ΜΠΑΤΣΟΥΣ, ΕΚΚΕΝΩΣΕΙΣ

Οι επιπτώσεις των παραπάνω είναι αισθητές και απειλούν όλες και όλους μας, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της οργανωμένης συλλογικής μας συνάντησης. Είτε οι περιφράξεις πλατειών λαμβάνουν χώρα με άξονα την κατασκευή του μετρό (βλ. πλατεία Πρωτομαγιάς και πλ. Κανάρη), είτε με πρόφαση την «αναβάθμισή» τους και την ασφάλεια των κατοίκων (βλ. λόφος Στρέφη, πάρκο Δρακοπούλου), είτε ακόμη με στόχο την άμεση τουριστική τους εκμετάλλευση (βλ. Ακαδημία Πλάτωνος) το αποτέλεσμα είναι κοινό και απειλεί την καθημερινή εμπειρία μας στην πόλη. Με την περίοδο των επαναλαμβανόμενων lockdown να έχουν ήδη «εκπαιδεύσει» στην απαγόρευση μετακινήσεων, τον αποκλεισμό των δημόσιων χώρων και την μόνιμη επιτήρηση από το κράτος, με sms, με drones αλλά και την μόνιμη παρουσία μπάτσων, η μετάβαση για το κράτος και τους ιδιοκτήτες έγινε πολύ ομαλά. Τα ενοίκια έχουν εκτοξευθεί, οι ελεύθεροι χώροι περιφράσσονται και αλλάζουν χαρακτήρα, και οι πιο καταπιεσμένες κοινωνικές ομάδες του αστικού κέντρου περιορίζονται και αναγκάζονται σε εκτοπισμό. Η καθημερινότητα των κατοίκων αναδιαρθρώνεται και παρατηρούμε μια αποδιοργάνωση των επιλογών τους, με μοναδική προωθούμενη διέξοδο τα όλο και αυξανόμενα μαγαζιά και επιχειρηματικά/ κερδοσκοπικά εγχειρήματα (βλ. Δημοτική Αγορά - Φωκίωνος, πλ. Πρωτομαγιάς και πλ. Αγίου Γεωργίου) (κατάληψη πεζοδρομίων, πεζοδρόμων, πλατειών κ.ά από τραπεζοκαθίσματα).

Μέσα στο πλαίσιο της συνολικής αναμόρφωσης του αθηναϊκού αστικού κέντρου, οι ελάχιστοι εναπομείναντες ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι δεν θα μπορούσαν να μείνουν στο απυρόβλητο. Οι πρόσφατες εκκενώσεις δύο πολιτικών καταλήψεων -Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Άνω-Κάτω Πατησίων (Νάξου 75 & Κρασσά) και Κατειλημμένο Κοινωνικό Κέντρο Ζιζάνια (Φυλής και Φερών)- έρχονται να δηλώσουν πως οποιαδήποτε διεκδικεί ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης στη γειτονιά, απειλώντας τις επιδιώξεις του κράτους και του

κεφαλαίου, θα δέχεται καταστολή. As σημειώσουμε πως οι δύο εκκενώσεις πραγματοποιήθηκαν την Παρασκευή 25 Αυγούστου, εν μέσω ενός καλοκαιριού συνεχόμενων πυρκαγιών στον Έβρο, την Ρόδο και αλλού, που ακολουθήθηκε από μια αρχή φθινοπώρου με πλημμύρες που ακόμα ταλανίζουν της πληγείσες περιοχές, και κατ' επέκταση μιας τεράστιας οικολογικής καταστροφής. (Όλως τυχαίως, όταν πρόκειται για κατασταλτικά σχέδια ο κρατικός μηχανισμός δουλεύει ρολόι επιχειρησιακά. Η εντολή της εκκένωσης πάντως είναι πασπαρτού απ' ό,τι φαίνεται.) Λίγο αργότερα, στις 31 Αυγούστου, η αστυνομία εισέβαλε στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Πολυτεχνείου ΕΜΠ (Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου), ενώ στις 30 Σεπτεμβρίου εκκενώθηκε βίαια, και δη με σοβαρό τραυματισμό ατόμου καθώς και συλλήψεις, και η Κατάληψη Ευαγγελισμού στο Ηράκλειο Κρήτης. Είναι βέβαιο ότι δεν πρόκειται για ευκαιριακές εκκενώσεις που πηγάζουν από το ιδιαίτερο ιδιοκτησιακό καθεστώς του κάθε κτιρίου, αλλά για ένα οργανωμένο κρατικό σχεδιασμό καταστολής των κατειλημμένων χώρων σε όλη την επικράτεια, τμήμα της κρατικής στρατηγικής διαρκούς εκτάκτου ανάγκης και προληπτικής αντι-εξέγερσης που έχει μονιμοποιηθεί την τελευταία περίοδο.

ΕΝΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΠΕΡΙΦΡΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΩΝ;

Πέρα όμως από την ευθέως κατασταλτική πολιτική του ελληνικού κράτους απέναντι στους αυτοδιαχειριζόμενους χώρους, για εμάς η στρατηγική των εκκενώσεων συνδέεται άρρηκτα με την ολότητα του πολιτικού σχεδιασμού κράτους και κεφαλαίου για τον δημόσιο χώρο για την ίδια την πόλη. Μέσα στο ασφυκτικό πλαίσιο που περιγράψαμε παραπάνω, όπου όλο και μεγαλύτερα τμήματα των πληθυσμών των πόλεων θεωρούνται “πλεονάζοντα”, ο χώρος της πόλης μετατρέπεται όλο και περισσότερο σε πεδίο μάχης. Οι δημόσιοι χώροι οργανώνονται μέσω εκτοπίσεων και ταξικών, φυλετικών, έμφυλων και λοιπών αποκλεισμών, αλλά κατοικούνται πεισματικά από ό,τι εκδιώκεται απ' αυτούς. Οι ελάχιστοι εναπομείναντες δημόσιοι χώροι της πόλης έγιναν αντικείμενο επανοικειοποίησης την περίοδο των lockdown, λειτουργώντας ως διέξοδος από την απομόνωση και αφορμή για επανέυρεση της συντροφικής και συλλογικής ζωής. Η μετα-lockdown εποχή, ωστόσο, που καθορίστηκε από τη σαρωτική επικράτηση της κανονικότητας του εξευγενισμού, της ψηφιακής αναδιάρθρωσης και της τουριστικοποίησης, εκκώρπησε τεράστια μερίδα του δημόσιου χώρου σε μαγαζάτορες και επιχειρηματίες, με αποτέλεσμα την αύξηση της δυνατότητας κερδοσκοπίας για τα αφεντικά και την ενίσχυση των αποκλεισμών και των περιφράξεων για όλες/α/ους εμάς.

Βέβαια, ακόμα και αυτός ο κατακερματισμένος και περιφραγμένος δημόσιος χώρος δεν είναι για όλες/α/ους το ίδιο δημόσιος, το ίδιο προσβάσιμος και το ίδιο ασφαλής. Από το λόφο του Στρέφη και την πλατεία Εξαρχείων, μέχρι το πάρκο Δρακόπουλου και την πλατεία Πρωτομαγιάς, εκείνες/α/οι που συνδέονται ισχυρότερα με τους δημόσιους χώρους είναι οι πρώτοι που εκδιώκονται απ' αυτούς. Φτωχοί, μετανάστριες και κοινωνικά αποκλεισμένα είναι εκείνα που κυρίως οργανώνουν την καθημερινότητά τους σε δημόσια θέα, μιας και η «ιδιωτική» ζωή απειλείται από τα απλησίαστα νοίκια, τις εξώσεις των ΜΚΟ, τους απλήρωτους λογαριασμούς και τα κομμένα ρεύματα, την «εντός των τειχών» πατριαρχική βία. Η διαρκής επιτήρηση και αστυνόμευση του δημόσιου χώρου μεταφράζεται σε καθημερινούς αυθαίρετους αστυνομικούς ελέγχους με ρατσιστικά κριτήρια και κατά βούληση επιθέσεις σε αυτοοργανωμένους χώρους και μεταναστευτικές κοινότητες από την αστυνομία.

Οι μετασχηματισμοί των δημοσίων χώρων συχνά αναζητούν επιχειρήματα στην κυρίαρχη αφήγηση της αντιμετώπισης της παραβατικότητας και της ανασφάλειας. Τόσο ο «εξευγενισμός», όσο και η αστυνομοκρατία βέβαια, ενώ υποτίθεται ότι περιορίζουν, στην πραγματικότητα επιτείνουν την πιο διαδεδομένη και κανονικοποιημένη μορφή εγκληματικότητας στο δημόσιο χώρο, την έμφυλη βία. Παραβιαστικές και παρενοχλητικές συμπεριφορές, σεξιστικές, ομοφοβικές και τρανσφοβικές επιθέσεις αποτελούν το καθημερινό σκηνικό της εμπειρίας του δημόσιου χώρου για θηλυκότητες και ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα. Στους δρόμους, στις πλατείες, στα μέσα που χρησιμοποιούμε για να μετακινούμαστε, η πατριαρχική βία επιβάλλει τις δικές της περιφράξεις, αμφισβητώντας το «δικαίωμα στην πόλη» όσων παρεκκλίνουν από τα έμφυλα κανονιστικά πρότυπα.

Η ΑΘΗΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΕΔΙΟ ΜΑΧΗΣ (ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΡΙΘΕΙ ΑΚΟΜΑ)

Η πόλη και ο δημόσιος χώρος της, στην παρούσα μορφή τους, οργανώνονται σαν αντικείμενο της δραστηριότητας του κράτους και του κεφαλαίου. Δημόσιοι θεσμοί, κρατικά όργανα, φιλόδοξοι επενδυτές, δαιμόνιοι επιχειρηματίες, πολιτιστικά ιδρύματα και “ενεργοί πολίτες” (και ενεργοί ιδιοκτήτες) –όλη η συμμαχία της σύγχρονης διευρυμένης κρατικής/καπιταλιστικής μηχανής- συμμετέχουν από κοινού στον σχεδιασμό της Αθήνας, και ιδιαίτερα των γειτονιών του κέντρου, ως μιας “σύγχρονης, μοντέρνας, ευρωπαϊκής” πόλης. Αυτός ο σχεδιασμός, φυσικά, έχει την ιδεολογία του. Οι νέες γλώσσες της ανάπτυξης και της ανάπτυξης μιλούν για “έξυπνες” και “πράσινες” πόλεις, κρύβοντας κάτω από αυτές τις λέξεις την ζωντανή κοινωνικο-ιστορική πραγματικότητα του εκτοπισμού υποτιμημένων κοινοτήτων, της κυριλοποίησης “υποβαθμισμένων” περιοχών, της μετατροπής γειτονιών σε θεματικά πάρκα τουριστικής/καταναλωτικής υπερ-εκμετάλλευσης. Σ’ αυτήν την διαδικασία πρώτο ρόλο παίζουν οι γραφειοκράτες της πολιτικής εξουσίας (δημοτικής και κεντρικής) και τα κοράκια του real estate κεφαλαίου, κι από κοντά ακολουθούν τα ιδρύματα των εφοπλιστών σαν τον Ωνάση και το Νιάρχο και οι ενώσεις πολιτών υπέρ του εκσυγχρονισμού που παρέχουν το απαραίτητο πολιτιστικό, συμβολικό και ιδεολογικό κεφάλαιο για να παρουσιαστεί όλη αυτή η βίαιη διαδικασία χωρικού μετασχηματισμού σαν αποτέλεσμα “ανάπτυξης” και “προόδου”.

Το όραμα αυτού του είδους “ανάπτυξης” και “προόδου” φαντασιώνεται και υλοποιεί έναν δημόσιο χώρο για λίγους και προνομιούχους. Απέναντι σ’ αυτό το όραμα, όμως, γεννιούνται αντιστάσεις και παράγονται εδαφικές συγκρούσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ένα διαφορετικό όραμα για τον δημόσιο χώρο. Οι συγκρούσεις αυτές, παίρνοντας τη μορφή αγώνων για την υπεράσπιση του δημόσιου χώρου και των πληθυσμών που εκτοπίζονται αυτό αυτόν, απελευθερώνουν τον χώρο μέσα από κοινότητες αντιστεκόμενων σωμάτων που διεκδικούν να υπάρξουν σ’ αυτόν με όρους ισότητας, αλληλεγγύης, άμεσης επαφής και επικοινωνίας, αποσταθεροποιώντας έτσι την εδαφικότητα της εξουσίας του κράτους, του κεφαλαίου, της πατριαρχίας και του ρατσισμού. Τέτοιοι αγώνες οργανώνονται μέσα από ανοιχτές συνελεύσεις σε γειτονίες της Αθήνας, και συνεχίζονται στο επίπεδο της καθημερινότητας μέσα από την χρήση των δημόσιων χώρων σε πραγματικό χρόνο με όρους που αντιτίθεται στη νέα ιδεολογία διαχείρισης της πόλης και των πληθυσμών της. Οι συλλογικές γιορτές, τα παρεϊστικά αράγματα, οι ελεύθερες κινηματογραφικές προβολές, οι συναυλίες χωρίς αντίτιμο και χορηγούς, οι πολιτικές εκδηλώσεις και οι ανοιχτές συζητήσεις χωρίς αρχηγούς και ειδικούς αποτελούν υπαρκτά και πραγματικά αντι-παραδείγματα χρήσης του χώρου με γνώμονα τις κοινωνικές ανάγκες και τις ριζοσπαστικές επιθυμίες των καταπιεζόμενων.

Η ίδια η πόλη κι ο αστικός χώρος είναι ένα πεδίο κοινωνικού και ταξικού ανταγωνισμού. Συνελεύσεις κατοίκων αντιστέκονται στην καταπάτηση και την εκμετάλλευση δημόσιων χώρων και χώρων πρασίνου, ως αναφαίρετο δικαίωμα, κοινωνική παροχή, για μια ποιότητα ζωής, όσο αυτή μπορεί να επιτευχθεί με βάση την σύγχρονη καθημερινότητα. Στην Βικτώρια και στον Ελαιώνα (έως πρόσφατα), μετανάστ(ρι)ες (από κοινού με ντόπιους/ντόπιες) αλλά και στα κατειλημμένα Προσφυγικά στην Αλεξάνδρας, αγωνίζονται για το δικαίωμα στην στέγαση και την ορατότητα στην πόλη ενάντια στους ρατσιστικούς διαχωρισμούς. Στην Κυψέλη, τα Πατήσια και τις ανατολικές συνοικίες της Αθήνας, εργαζόμενες και άνεργοι κινητοποιούνται ενάντια στην ακρίβεια διεκδικώντας αυτομειώσεις τιμών στα σούπερ μάρκετ. Οι κατειλημμένοι αυτοδιαχειριζόμενοι χώροι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των αγώνων, γιατί αποτελούν την υλική βάση και υποδομή της ύπαρξης και της αναπαραγωγής των κοινοτήτων που αγωνίζονται και αντιστέκονται. Οι αγώνες δεν είναι σκέτες ιδέες. Έχουν υλικότητα, χρειάζονται σώματα αλλά και ντουβάρια, πατώματα και στέγες για να μπορέσουν να ανθίσουν. Οι καταλήψεις των Ζιζανίων στην Βικτώρια και του Άνω-Κάτω στα Πατήσια που εκκενώθηκαν τον Αύγουστο ήταν σπίτι και εργαλείο αυτών των αγώνων, δύο κατειλημμένες κοινότητες που προσπαθούσαν να αποκτήσουν ριζώματα στις γειτονιές τους και να συνδεθούν με πολυεθνικά κοινωνικά υποκείμενα μέσα από ανοιχτές διαδικασίες αλληλεγγύης και διεκδίκησης. Τη στιγμή που τυπώνεται αυτό το κείμενο, το κτίριο των Ζιζανίων έχει ανακαταληφθεί και λειτουργεί ξανά ως ανοιχτό κοινωνικό κέντρο.

ΟΙ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Η δική μας συνέλευση στεγαζόταν στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Άνω-Κάτω Πατησίων από το φθινόπωρο του 2021. Επιλέξαμε να συμμετέχουμε σε έναν κατειλημμένο χώρο, αναλαμβάνοντας από κοινού με τις υπόλοιπες συνελεύσεις και πρωτοβουλίες της κοινότητας την ευθύνη της φροντίδας και της υπεράσπισης του Άνω-Κάτω. Πέρα από το ότι είχαμε ανάγκη από έναν χώρο για να στεγάσουμε τις συναντήσεις και τις δραστηριότητές μας, η πρακτική της κατάληψης είναι μια ριζοσπαστική επιλογή με τεράστια παράδοση στους κοινωνικούς αγώνες, τόσο ως έμπρακτη αμφισβήτηση της ατομικής ιδιοκτησίας από την σκοπιά της αντικουλτούρας, αλλά και ως κάλυψη στεγαστικών αναγκών από υποκείμενα που απαντούν συλλογικά στον εκβιασμό του ενοικίου και του κόστους ζωής (μια πρακτική που τα τελευταία χρόνια υιοθετούν περισσότερο μετανάστ(ρι)ες και λιγότερο ντόπιοι/ντόπιες). Μέσα σε αυτόν τον κατειλημμένο χώρο, λοιπόν, κάναμε συνελεύσεις αλλά και διοργανώσαμε πολιτικές εκδηλώσεις για την ακρίβεια, για την ψηφιακή αναδιάρθρωση και για την τουριστικοποίηση του καλοκαιριού. Μέσα από αυτόν τον χώρο επίσης οργανώσαμε την συμμετοχή μας, από κοινού με άλλες αγωνιζόμενες συλλογικότητες, σε παρεμβάσεις ενάντια στις αυξήσεις τιμών στα σούπερ μάρκετ (καλώντας έπειτα εργαζόμενες και πελάτες σε συλλογική κουζίνα στον χώρο του στεκιού σε μια προσπάθεια ανοίγματός του ως κοινωνικό χώρο), δράσεις αλληλεγγύης σε μετανάστ(ρι)ες και κινητοποιήσεις υπεράσπισης δημόσιων χώρων.

Πέρα όμως από υλική βάση και μέσο για τους αγώνες, η κατάληψη αποτελεί επίσης κομμάτι του σκοπού αυτών των αγώνων. Όσο είναι μια παράδοση που μας εμπνέει και έρχεται από το παρελθόν, αλλά και ένα εργαλείο που μας χρησιμεύει αγωνιστικά στο παρόν, άλλο τόσο είναι ένα βλέμμα που κοιτάζει προς το μέλλον: προς αυτό που δεν έχει έρθει ακόμα, προς αυτό που κάνουμε ό,τι μπορούμε για να έρθει, προς αυτό που στις καλύτερες στιγμές του ανταγωνιστικού κινήματος βρίσκεται ήδη εδώ, έστω και στιγμιαία. Οι καταλήψεις αποτελούν δοκιμές κοινοκτημοσύνης, μοιράσματος, παιχνιδιού, συλλογικής χαράς και πειραματισμού με μελλοντικές μορφές ζωής και κοινωνικής αυτοοργάνωσης που θέλουμε να επεκταθούν σε κάθε πεδίο της καθημερινότητας. Ικανοποιούν κοινωνικές ανάγκες και επιθυμίες επαφής και συνεύρεσης, ριζοσπαστικοποιώντας τις σε πραγματικό χρόνο μέσα στο εχθρικό περιβάλλον της ιδιώτευσης, της αλλοτρίωσης, της μοναξιάς, του καβατζώματος, της μεψιμοιρίας και της επιβίωσης επί πτωμάτων. Αυτές είναι οι νέες σχέσεις που προσπαθούμε με δυσκολία αλλά και επιμονή να δημιουργήσουμε μέσα στα ντουβάρια των καταλήψεων και των αυτοδιαχειριζόμενων χώρων αντί για τους εικονικούς τείχους των social media και τις “φιλόξενες” αγκαλιές των ΜΚΟ και των ιδρυμάτων πολιτισμού. Οι καταλήψεις, οι ελεύθεροι χώροι και οι κοινότητες αγώνα είναι ο εσωτερικός εχθρός των πόλεων που σχεδιάζουν για εμάς, χωρίς εμάς. Κι αυτός ο εσωτερικός εχθρός ούτε θα πουχάσει ούτε θα υποχωρήσει.

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ

να αντισταθούμε στην υποτίμηση της ζωής μας μέσα από πολυεθνικές
κοινότητες αλληλεγγύης και αγώνα

να υπερασπιστούμε τους ελεύθερους δημόσιους χώρους απέναντι στην
περίφραξη, την εκμετάλλευση, την επιτήρηση και τους διαχωρισμούς

να σταθούμε μαζί, δίπλα, μέσα και έξω από τις καταλήψεις και τους
αυτοδιαχειριζόμενους χώρους

re/traverse
για την έξοδο από την αθλιότητα της ιδιοκτησίας
retraverse.espivblogs.net

